

Pricktest på Arbets- och miljödermatologisk mottagning

Förändringar sedan föregående version

Nytt styrdokument.

Bakgrund och syfte

Detta är en ny testmetod på Arbets- och miljödermatologisk mottagning under en försöksperiod av 6 månader för påvisande av snabbreaktion i huden.

Pricktest används för påvisande av snabbreaktion i huden. Denna kan vara IgE-medierad eller icke-immunologisk. Testet utförs säkrast med standardiserade allergenextrakt även om man också har möjlighet att använda patientens egna ämnen såsom frukter, grönsaker, växter, lösningar etcetera.

Indikation

Indikationen för pricktest är misstänkt kontakturtikaria orsakat av kemikalier eller proteiner alternativt proteinkontaktdermatit (snabbt uppblossande eksem inom timmar).

Förutsättningar

- Det finns ingen nedre eller övre åldersgräns för pricktest.
- Utbildad sjukvårdpersonal ska vara med under testet. Anafylaxiberedskap får inte negligeras, men risken för uppkomst av anafylaktisk reaktion vid pricktestning bedöms som marginell. Om patienten tidigare visat allvarlig allergisk reaktion på ett misstänkt ämne får pricktest INTE utföras.

Akutläkemedel med EpiPen, antihistamin och kortisonpiller ska finnas lättillgängligt.

- Salvor, krämer eller andra hudprodukter ska inte användas på underarmarna dygnet före eftersom de orsakar minskad ytspänning och dropparna tenderar att flyta ut i huden.
- UV-ljusexponering kan påverka resultatet och ge mindre reaktioner i upp till 4 veckor.
- Pricktest ska inte utföras i eksematös hud eller på en patient med pågående urtikaria eller dermografism.
- Det finns ingen aktuell forskning som visar på risker med pricktest av gravida eller ammande kvinnor men test rekommenderas inte.

Materiel

- Testämnen
- Positiv (histamin) och negativ kontroll (NaCl)
- Lansetter
- Markeringspenna
- Tidtagarur
- Linjal (helst särskild mätlinjal för pricktest)
- Handskar
- Riskavfallsburk
- [Avläsningsprotokoll](#)

Utförande

Vid pricktest med kemikalier testas i regel samma koncentrationer av ämnet som vid epikutantest, oavsett om ämnet är beställt eller om det är en kemisk produkt från patientens miljö. I vissa fall behöver en individuell bedömning göras. Ämnet bör läggas på underarmens volarsida minst 4-5 cm från armbågs- respektive handledsvecket och 3-4 cm mellan markeringarna. (I speciella fall kan huden på övre ryggpartiet eller insida överarm användas. Tjockare hud reagerar mer än tunnare på grund av mer kapillärer och därmed lättare histaminfrisättning.)

1. Ta ett blodprov för allergenspecifikt IgE i de fall analysen finns att tillgå. Om resultatet blir positivt behöver man inte gå vidare med pricktest.

2. Gör ett så kallat *öppet test*. Markera med penna bredvid området på underarmen där allergenerna är tänkta att appliceras. Ämnet läggs/droppas intill markeringarna. Tänk på att flaskorna av hygienskäl inte ska nudda huden. Vänta i 15–20 minuter. Om negativt resultat går man vidare med pricktest. Se nästa punkt.
3. Nästa steg är *pricktest* som görs på andra armen. Upprepa det som gjorts i öppna testet förutom väntetiden men lägg också till positiv och negativ kontroll och markera vilken som är var. Pricka i droppen/området där ämnet lagts på huden med lansetten i 90° vinkel mot hudytan. I de fall där allergenet exempelvis är ett livsmedel används prick-prickmetoden och man prickar då först i livsmedlet och därefter direkt i huden. Ny lansett används för varje allergen. Börja pricka i den negativa kontrollen. Pricka histaminkontrollen sist eftersom reaktionen på histamin vanligtvis har sin topp tidigare än allergenen. Lägg försiktigt ett papper över området för att suga upp vätskan för att inte dropparna ska blandas med varandra och ta sedan bort pappret. Vänta i 15 minuter och läs därefter av.

Avläsning

Avläsning av öppet test

Om det blir en urtika på platsen för det testade ämnet är testet positivt. Om inte är det negativt. Detta dokumenteras i journalen.

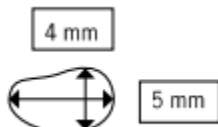
Avläsning av pricktest

Resultatet av pricktestet dokumenteras i ett avläsningsprotokoll ([länk](#)).

Positiv reaktion består av en kvaddel med omgivande rodnad. Det är dock endast kvaddeln som mäts och den ska vara minst 3 mm för att räknas som positiv. Histaminkvaddeln läses av först. Den rekommenderas vara minst tre millimeter i diameter för att testresultatet ska anses tillförlitligt.

Medeldiametern på kvaddlarna dokumenteras och räknas ut genom att addera den längsta diametern och den längsta korsande vinkelräta diametern och dividera med två. Eventuella pseudopodier (utskott) räknas inte in.

Exempel: $\frac{4+5}{2} = 4,5$

The diagram shows a horizontal oval shape representing a wheal. Two perpendicular double-headed arrows indicate its dimensions. The longer horizontal arrow is labeled '5 mm' in a box. The shorter vertical arrow is labeled '4 mm' in a box.

Reaktionens styrka graderas i ett plus-system genom jämförelse av histaminreferensen vars ytstorlek graderas till +++. En kvaddel som är lika stor som histaminreferensen betecknas +++, en dubbelt så stor graderas till +++++, hälften så stor ++ och en fjärdedels storlek +.

Senreaktioner (efter 4–6 timmar med maximum vid 6–12 timmar) kan förekomma och patienten bör uppmanas att i så fall fotodokumentera området och höra av sig till mottagningen. I vissa fall kan en infiltration uppstå efter 24–72 timmar och då rör det sig i stället om en snabbare typ-IV reaktion.

Relaterad information

Testprotokoll [Pricktest avläsningsprotokoll AMD](#)

Arbetsgrupp

Mihály Matura, specialistläkare Örebro och Umeå

Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Arbets- och miljödermatologisk mottagning (AMD):

Helena Svensson, specialistläkare

Britt-Marie Ehn, biomedicinsk analytiker

Firoozeh Amirbeagi, biomedicinsk analytiker, överBMA, PhD

Carina Tegeman, yrkeshygieniker, legitimerad apotekare

Källförteckning

PRICKTEST Ett metod- och omvårdnadsdokument, På uppdrag av Astma, Allergi och KOL-sjuksköterskeföreningen (ASTA) 2014, länk pdf [pricktest-ett-metod-och-omvardnadsdokument.pdf](#)

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Allergologi – Pricktest, Allergimottagning Sahlgrenska, länk pdf [Allergologi - Pricktest](#)

Allergologi – Utsättande av läkemedel före hudtest, Allergimottagning Sahlgrenska, länk pdf [Allergologi - Utsättande av läkemedel före hudtest](#)
PM Pricktest, Skånes Universitetssjukhus, Yrkes- och miljödermatologisk avdelning, länk saknas

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Verksamhet Hud- och könssjukvård

Innehållsansvar: Kristina Olén, (krifr16), Specialistläkare

Granskad av: Helena Svensson, (helsv34), Specialistläkare

Godkänd av: Anette Gente Lidholm, (anest7), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9783-1307954543-79

Version: 2.0

Giltig från: 2026-04-15

Giltig till: 2028-04-15